איוב ח : נאומו של בלדד

א ח וַיַּעַן
ב בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר: עַד־אָן תְּמַלֶּל־אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי־
ג פִיךָ: הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם־שַׁדַּי יְעַוֶּת־צֶדֶק: אִם־בָּנֶיךָ חָטְאוּ־
ד לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד־פִּשְׁעָם: אִם־אַתָּה תְּשַׁחֵר אֶל־אֵל וְאֶל־שַׁדַּי
ה תִּתְחַנָּן: אִם־זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי־עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם נְוַת
ו צִדְקֶךָ: וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד: כִּי־שְׁאַל־
ז נָא לְדֹר רִישׁוֹן וְכוֹנֵן לְחֲקֶר אֲבוֹתָם: כִּי־תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע
ח כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי־אָרֶץ: הֲלֹא־הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִאוּ
ט מִלִּים: הֲיִגְאֶה־גֹמֶא בְּלֹא בִצָּה יִשְׂגֶּא־אָחוּ בְלִי־מָיִם: עֹדֶנּוּ
י בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף וְלִפְנֵי כָל־חָצִיר יִבָּשׁ: כֵּן אָרְחוֹת כָּל־שְׁכֵחֵי
יא אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד: אֲשֶׁר־יָקוֹט כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטַחוֹ:
יב יִשָּׁעֵן עַל־בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם: רָטֹב הוּא לִפְנֵי־
יג שֶׁמֶשׁ וְעַל־גַּנָּתוֹ יוֹנַקְתּוֹ תֵּצֵא: עַל־גַּל שָׁרָשָׁיו יִסְבֹּכוּ בֵּית אֲבָנִים
יד יֶחֱזֶה: אִם־יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקֹמוֹ וְכִחֲשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ: הֵן־הוּא
טו מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ: הֵן־אֵל לֹא יִמְאַס־תֹּם וְלֹא
טז יַחֲזִיק בְּיַד־מְרֵעִים: עַד־יְמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיךָ וּשְׂפָתֶיךָ תְּרוּעָה:
יז שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ־בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ:

עַד אָן - עד מתי?
תְּמַלֶּל - תדבר.
רוּחַ כַּבִּיר - דברים שנאמרים בעוצמה רבה.
תְּשַׁחֵר - תחפש, תתפלל.
זַךְ - נקי, טהור.
יָעִיר - יגן.
וְשִׁלַּם - יביא שלום.
נְוַת צִדְקֶךָ - מקום מגוריך, שישרור בו צדק.
רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר - מצבך בראשית חייך ייחשב לצנוע ומועט.
וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה - מצבך בסוף חייך ייחשב לשופע ומאושר.
רִישׁוֹן - ראשון.
וְכוֹנֵן - כוון את ליבך ללמוד.
יִשְׂגֶּה - יתרומם, יצמח.
בְאִבּוֹ - כשהוא עדיין צעיר וירוק.
חָנֵף - רשע.
יָקוֹט - דומה לקורי עכביש. או: יקטעו אותו, יקצצו אותו.
כִּסְלוֹ - ביטחונו.
גַּנָּתוֹ - הגינה שלו.
יֹנַקְתּוֹ - שורשיו של העץ.
בֹּשֶׁת - צער, אכזבה.

הפרק נחלק לשלושה חלקים עיקריים:

א. פסוקים 1-7: האל מנהל את עולמו בצדק.

ב. פסוקים 8-19: משלים מחיי הטבע.

ג. פסוקים 20-22: נחמה לאיוב.

בפרק זה נפתח מחזור השיחות השני של איוב עם חבריו. פרק ח מביא את דברי בלדד השוחי, ובפרק הבא, פרק ט, עונה לו איוב על טענותיו. בדברי בלדד יש רמז לזלזול באיוב ובדבריו. בלדד בטוח בצדקת האל ובקיומה של תורת גמול הוגנת וצודקת בעולם.

פסוקים 1-7: האל מנהל את עולמו בצדק

פסוקים 1-2: "וַיַּעַן בִּלְדַּד הַשּׁוּחִי וַיֹּאמַר: עַד אָן תְּמַלֶּל אֵלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי פִיךָ?" **בלדד שואל את איוב שאלות רטוריות: עד מתי תדבר ("תְּמַלֶּל") את כל הדברים האלה?** עד מתי תמשיך להשמיע מילים בעוצמה וברוגז? "**רוּחַ כַּבִּיר**" היא **מטאפורה** לדברים הנאמרים בעוצמה, כמו בלשון ימינו "לעשות רוח".

פסוק 3: "הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם שַׁדַּי יְעַוֶּת צֶדֶק?" **בלדד שואל שתי שאלות רטוריות נוספות: האם ניתן לטעון כלפי אלוהים, שהוא מעוות משפט, או שאינו שופט בצדק?** אתה, איוב, טוען כך, וזוהי טענה לא הגיונית.

פסוק 4: "אִם בָּנֶיךָ חָטְאוּ לוֹ וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד פִּשְׁעָם" - **לדעת בלדד, מותם של בניו ובנותיו של איוב נעשה לאחר משפט צדק של אלוהים: הילדים חטאו ולכן הומתו.**

פסוקים 6-5: אבל גורלו של איוב אינו חייב להיות כגורל בניו, משום שאלוהים שופט כל אדם על פי מעשיו. "**אִם אַתָּה תְּשַׁחֵר אֶל אֵל וְאֶל שַׁדַּי תִּתְחַנָּן**" – **בלדד מציע לאיוב לשוב אל אלוהים בכל לבו ובכל מאודו.** "**אִם זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה**" - אם האל ימצא שאיוב "זך", כלומר זכאי, צדיק, "**כִּי עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם נְוַת צִדְקֶךָ**" - אז אלוהים יגן ("יָעִיר") על איוב ויברך את ביתו בשלום (נווה פירושו מקום מגורים, בית).

פסוק 7: "**וְהָיָה רֵאשִׁיתְךָ מִצְעָר וְאַחֲרִיתְךָ יִשְׂגֶּה מְאֹד**" - בלדד מאחל לאיוב שסופו יהיה כה מבורך ומאושר, עד שאושרו ועושרו בימים שלפני האסונות ייראו לו פעוטים וקלי ערך, לעומת אושרו ועושרו בעתיד.

בלדד אינו מאשים ישירות את איוב שחטא, אך מניסוח הדברים בלשון תנאי ("**אִם אַתָּה תְּשַׁחֵר אֶל אֵל**"), משתמע שבלדד מטיל ספק ביושרו של איוב.

פסוקים 19-8: משלים מחיי הטבע

כדי להוכיח, שדרכי האל צודקות תמיד, בלדד מסתמך על שני דברים:

1. **ניסיונם של הדורות הקודמים.**
2. **התבוננות בטבע.**

פסוק 8: "**כִּי שְׁאַל נָא לְדֹר רִישׁוֹן**" – אתה, איוב, אינך יכול להסתמך על ניסיונך בלבד, כי הוא קצר ומוגבל מדי. **כדאי לך ללמוד מניסיונם של הדורות הראשונים**, או מניסיונם של כל הדורות שחיו לפנינו. "**וְכוֹנֵן לְחֵקֶר אֲבוֹתָם**" – תכוון את ליבך ללמוד את הדברים שמצאו ולמדו הדורות הראשונים, ואז תבין ותדע את האמת.

פסוק 9: "**כִּי תְמוֹל אֲנַחְנוּ וְלֹא נֵדָע כִּי צֵל יָמֵינוּ עָלֵי אָרֶץ**" – מדוע עליך ללמוד מניסיונם של הדורות הקודמים ולא מניסיונך האישי? מפני ש**חיי האדם הם קצרים וחולפים מהר, כמו צל, כאילו נולדנו אתמול ואין לנו מספיק ידע.** שני הדימויים (יום האתמול והצל) משמשים להדגשת זמניות החיים והמהירות בה הם חולפים.
בין פסוק 8 לפסוק 9 קיים קשר של סיבה ותוצאה: בגלל שחיינו הם קצרים כמו צל (הסיבה, פס' 9) – התוצאה היא שעליך להיעזר בניסיונם של הדורות הקודמים (פס' 8).

פסוק 10: "**הֲלֹא הֵם יוֹרוּךָ יֹאמְרוּ לָךְ וּמִלִּבָּם יוֹצִאוּ מִלִּים**" – ואם אכן תפנה לדורות שקדמו לנו, הם יאמרו לך את האמת. אמת זו היא חכמה, כיוון שהיא באה מהלב (בימי המקרא הלב נחשב למקום המחשבות).
לדעת בלדד, האמת שהדורות הקודמים ידעו היא שדרכי האל צודקות תמיד. הוא מחזק את טענתו באמצעות שלוש דוגמאות מחיי הטבע:

1. צמח הגומא (פס' 11-13)
2. קורי העכביש (פס' 14-15)
3. העץ (פס' 16-19)

צמח הגומא (פס' 11-13)

הצלחתו הזמנית של הרשע דומה לחייו הקצרים של צמח הגומא, אם יוציאו אותו ממי הביצה.

פסוק 11: "**הֲיִגְאֶה גֹּמֶא בְּלֹא בִצָּה?! יִשְׂגֶּה אָחוּ בְּלִי מָיִם?!**" – לפנינו שתי שאלות רטוריות נרדפות:

1. האם צמח הגומא (הפפירוס) יכול לצמוח לגובה אם אינו נטוע בתוך הביצה? (התשובה מובנת מאליה – לא.)
2. האם האחו (שם לצמחיית היאור באופן כללי) יכול לצמוח לגובה ללא מים (גם כאן, התשובה היא "לא").

פסוק 12: "**עֹדֶנּוּ בְאִבּוֹ לֹא יִקָּטֵף וְלִפְנֵי כָל חָצִיר יִיבָשׁ**" – גומא אינו יכול להתקיים ללא מי הביצה. אם יוציאו את הגומא מן הביצה הוא יתייבש מיד, אפילו אם הוא צמח צעיר ורענן ("**בְאִבּוֹ**") ועוד לא הגיע הזמן לקטוף אותו ("**לֹא יִקָּטֵף**"). התייבשותו תהיה מהירה יותר מהתייבשות החציר.

פסוק 13: "**כֵּן אָרְחוֹת כָּל שֹׁכְחֵי אֵל וְתִקְוַת חָנֵף תֹּאבֵד**" – פסוקים 11-12 הם המשל, ופסוק 13 הוא הנמשל: גורלו של הגומא ללא מי הביצה דומה לגורלם של הרשעים, אלה ששוכחים את אלוהים: הצלחתם היא זמנית, ותוך זמן קצר הם יפלו מגדולתם.

קורי העכביש (פס' 14-15)

הרשע אינו בוטח באלוהים אלא בדברים שאינם אמיתיים, דברים חלשים ורעועים כמו קורי עכביש.

פסוק 14: "**אֲשֶׁר יָקוֹט כִּסְלוֹ וּבֵית עַכָּבִישׁ מִבְטָחוֹ**" – הרשע סבור שהוא בטוח ודבר לא יפגע בו, כמו העכביש שחושב שהוא בטוח בביתו, בקורי העכביש שהוא אורג.

ניתן לפרש את הפועל "**יָקוֹט**" בכמה דרכים, לפניכם שתי הצעות:

1. יָקוֹט מהמילה קַיִט (=קַיִץ) – רמז לקורי עכביש. קורי העכביש נקראים גם "חוטי קיץ" כיוון שניתן לראותם באור השמש. כלומר: הרשע בוטח בדברים חלשים כמו קורי עכביש.
2. יָקוֹט משורש ק-ו-ט במשמעות קטע, לקטוע, לקצץ. בטחונו של הרשע ייקטע כמו שקוטעים, קורעים את קורי העכביש מן הקיר.

"**כִּסְלוֹ**" – בטחונו (של הרשע).

פסוק 15: "**יִשָּׁעֵן עַל בֵּיתוֹ וְלֹא יַעֲמֹד, יַחֲזִיק בּוֹ וְלֹא יָקוּם**" – ביתו של העכביש כה רעוע, שאם מישהו ינסה להחזיק בקורים אלה, הם מיד יתמוטטו, ייקרעו וייתלשו ממקומם. כך בטחונו של הרשע בדברים שאין בהם אמת: הם לא יחזיקו מעמד לרגע כשיזדקק להם.

העץ (פס' 16-19)

נראה שמשל זה נאמר על הצדיק: לעומת הרשע שנמשל לגומא שמתייבש מהר ללא מי הביצה, הצדיק נמשל לעץ ששתול על מים ולעולם אינו מתייבש. גם אם יעקרו אותו ממקומו, העץ יינטע שוב ויצמח מחדש במקום אחר.

פסוק 16: "**רָטֹב הוּא לִפְנֵי שָׁמֶשׁ וְעַל גִּנָּתוֹ יֹנַקְתּוֹ תֵּצֵא**" – העץ שמסמל את הצדיק לעולם לא יחסר מים. תמיד הוא לח, ושורשיו ("יֹנַקְתּוֹ") הולכים ומתפשטים על פני אדמת הגינה. כך **הצדיק תמיד יחיה חיים טובים ויחוש ביטחון ושלווה.**

פסוק 17: "**עַל גַּל שָׁרָשָׁיו יְסֻבָּכוּ בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה**" – **גם אם שורשי העץ נתקלים בגל אבנים, הם אינם מפסיקים לצמוח ולהתפשט**: הם מקיפים את גל האבנים, צומחים מסביבו וממשיכים לגדול. כך קורה גם אם השורשים נתקלים בבית שעשוי אבנים: הם חוצים, מבקיעים את האבנים ("יֶחֱזֶה" = יחצה) וממשיכים לגדול. כך הצדיק לא ייפול בפני שום מכשול.

פסוקים 18-19: "**אִם יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכִחֲשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ**" - גם אם מישהו יעקור את העץ ממקומו, ומקומו יתכחש לעץ (כאילו יאמר לו: אינני מכיר אותך, לא היית נטוע כאן מעולם, לא ראיתי אותך), "**הֵן הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ**" – העץ לא יתייבש אלא דווקא ישמח בכך ("מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ"), כי תהיה לו הזדמנות לצמוח במקום אחר. כך **הצדיק לעולם לא יתייאש בפני מכשול אלא יראה בכך הזדמנות לקום ולהצליח מחדש.**

יש הסבורים שמשל זה נאמר על הרשע, וזה המשך לתיאור שבפסוקים 11-15: לעיתים נדמה, שהרשע מצליח בחייו. הוא נדמה לעץ לח, שתמיד פורח, גדל ומאריך שורשיו. אבל לבסוף מתברר שזוהי הצלחה זמנית: מקומו של הרשע מתכחש לו, ובמקום שהוא צמח וגדל – יצמחו אחרים.

פירוש זה תואם את טעמי המקרא לפסוק 19: "**וּמֵעָפָר - אַחֵר יִצְמָחוּ**": מאותה אדמה שבה היה נטוע הרשע – יצמחו עכשיו צמחים אחרים, שיתפסו את מקומו.

על פי גישה זו, בפסוקים אלה בלדד לועג לרשע: הרשע בוטח בשגשוגו אך אלוהים מוליך אותו בדרך הבטוחה לאבדון, כמו שראוי לו (ולכן בלדד אומר על הרשע בלעג: "**הֵן הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ**" – זה סופו של רשע ששמח כל חייו לעולל רע לאחרים).

הטבלה שלפניכם מציגה את שני הפירושים זה לצד זה:

מס' פסוק	הפסוק	הצדיק	הרשע
16	"**רָטֹב הוּא לְפָנָי שָׁמֶשׁ וְעַל גַּנָּתוֹ יֹנַקְתּוֹ תֵּצֵא**"	העץ שמסמל את הצדיק לעולם לא יחסר מים, ושורשיו מתארכים. כך הצדיק תמיד יחיה חיים טובים ויחוש ביטחון ושלווה.	לעיתים נדמה, שהרשע מצליח בחייו. הוא נדמה לעץ לח, שתמיד פורח, גדל ומאריך שורשיו.
17	"**עַל גַּל שָׁרָשָׁיו יְסֻבָּכוּ בֵּית אֲבָנִים יֶחֱזֶה**"	גם אם שורשי העץ נתקלים בגל אבנים או בבית אבנים, הם אינם מפסיקים לצמוח ולהתפשט. כך הצדיק לא ייפול בפני שום מכשול.	גם אם נדמה שהרשע מתגבר על כל מכשול, כמו שורשים שעוקפים גל אבנים...
18	"**אִם יְבַלְּעֶנּוּ מִמְּקוֹמוֹ וְכִחֲשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ**"	גם אם מישהו יעקור את העץ ממקומו, העץ לא יתייבש אלא דווקא ישמח, כי תהיה לו הזדמנות לצמוח במקום אחר. כך הצדיק לעולם לא יתייאש בפני מכשול אלא יראה בכך הזדמנות לקום ולהצליח מחדש.	הצלחה זו היא זמנית, כי לבסוף הרשע ייעקר ממקומו, ולא יוכל לחזור אליו.
19	"**הֵן הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ**"		לעג לרשע: "**הֵן הוּא מְשׂוֹשׂ דַּרְכּוֹ**" – זה סופו של רשע ששמח כל חייו לעולל רע לאחרים. "**וּמֵעָפָר - אַחֵר יִצְמָחוּ**": מאותה אדמה שבה היה נטוע הרשע – יצמחו עכשיו צמחים אחרים, שיתפסו את מקומו.

פסוקים 20-22: נחמה לאיוב

בלדד מנחם את איוב: אלוהים אינו עזב את הצדיקים ואינו תומך ברשעים. מכאן שאלוהים לא יעזוב את איוב, ועתידו של איוב עוד יהיה מבורך ומאושר.

פסוק 20: "**הֵן אֵל לֹא יִמְאַס תָּם וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד מְרֵעִים**" – בלדד קובע: אלוהים אינו עוזב את הצדיק ("תָּם") ואינו תומך ברשעים. 'להחזיק ביד' היא מטאפורה לעזרה, לתמיכה.
קביעה זו של בלדד היא תשובה לשאלה שהוא שאל בתחילת הפרק: "**הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם שַׁדַּי יְעַוֵּת צֶדֶק?**" (פס' 3).

פסוק 21: "**עַד יְמַלֵּא שְׂחוֹק פִּיךָ וּשְׂפָתֶיךָ תְּרוּעָה**" – וכיוון שאלוהים אינו עוזב את הצדיקים, גם אותך הוא לא יעזוב, ועוד ינחם אותך על אסונותיך. עוד תהיה מאושר, תצחק ותריע בשמחה.

פסוק 22: "**שֹׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ**" – בלדד ממשיך ומאחל לאיוב ששונאיו ייכשלו ויתאכזבו. מפלתם של הרשעים מדומה לבגד: כמו שגוף האדם מכוסה בבגד, אכזבתם של הרשעים תכסה אותם.

נושאים נוספים לדיון:

אמצעים ספרותיים

- **תקבולות**

<u>תקבולות נרדפות</u>

"הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם שַׁדַּי יְעַוֵּת צֶדֶק"	פסוק 3
"**אִם אַתָּה תְּשַׁחֵר** אֶל אֵל וְאֶל שַׁדַּי **תִּתְחַנָּן**"	פסוק 5
"הֲיִשְׂגֶּה **גֹּמֶא** בְּלֹא בִצָּה?! **יִשְׂגֶּה אָחוּ** בְּלִי מָיִם?!"	פסוק 11

<u>תקבולת ניגודית</u>

"וְהָיָה **רֵאשִׁיתְךָ** מִצְעָר **וְאַחֲרִיתְךָ** יִשְׂגֶּה מְאֹד"	פסוק 7

- **שאלות רטוריות**

השאלות מצביעות על קוצר רוחו וזלזולו של בלדד כלפי איוב. לדעתו, הדברים ברורים ואיוב צריך לדעת את האמת ולתקן דרכיו:

- ✓ **"עַד אָן תְּמַלֶּל אֱלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי פִיךָ? הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט וְאִם שַׁדַּי יְעַוֵּת צֶדֶק?"** (פס' 2-3).
- ✓ **"הֲיִגְאֶה גֹּמֶא בְּלֹא בִצָּה?! יִשְׂגֶּה אָחוּ בְּלִי מָיִם?!"** (פס' 11)

- **אנאפורה:**

המילה "אם" פותחת שלושה פסוקים רצופים: 4, 5, 6, והיא נועדה להדגיש את הספק שמטיל בלדד ביושרם של איוב ובניו, ואת חשיבות החזרה בתשובה של איוב כדי שהאל יוכל לסלוח לו. לפיכך, מילה זו מייצגת את גישתו של בלדד כלפי איוב וכלפי אלוהים.

- **משל ונמשל**

בפסוקים 8-91 מופיעים שלושה משלים מחיי הטבע:

1. משל צמח הגומא (פס' 11-13) - הצלחתו הזמנית של הרשע דומה לחייו הקצרים של צמח הגומא, אם יוציאו אותו ממי הביצה.

2. משל קורי העכביש (פס' 14-15) - הרשע אינו בוטח באלוהים אלא בדברים שאינם אמיתיים, שיתמוטטו כהרף עין כשיזדקק להם, כמו קורי עכביש.

3. משל העץ (פס' 16-19) - הצדיק נמשל לעץ ששתול על מים ולעולם אינו מתייבש. גם אם יעקרו אותו ממקומו, העץ יינטע שוב ויצמח מחדש במקום אחר. או: הצלחת הרשע היא זמנית. מפלתו תבוא פתאום והוא ייעקר ממקומו.

- **דימויים ומטאפורות**

- ✓ פס' 1: **"עַד אָן תְּמַלֶּל אֱלֶּה וְרוּחַ כַּבִּיר אִמְרֵי פִיךָ?"** - "רוּחַ כַּבִּיר" היא מטאפורה לדברים הנאמרים בעוצמה, כמו בלשון ימינו "לעשות רוח".
- ✓ פס' 20: **"הֶן אֵל לֹא יִמְאַס תֹּם וְלֹא יַחֲזִיק בְּיַד מְרֵעִים"** – בלדד קובע: אלוהים תומך בצדיקים ואינו תומך ברשעים. 'להחזיק ביד' היא מטאפורה לעזרה, לתמיכה.
- ✓ פס' 22: **"שׂנְאֶיךָ יִלְבְּשׁוּ בֹשֶׁת וְאֹהֶל רְשָׁעִים אֵינֶנּוּ"** – מפלתם של הרשעים מדומה לבגד: כמו שגוף האדם מכוסה בבגד, אכזבתם של הרשעים תכסה אותם.

סיכום בנקודות: איוב ח

- בפרק זה עונה בלדד לטענותיו של איוב.
- בלדד שואל את איוב שאלות רטוריות, שמביעות קוצר רוח וזלזול בטענותיו של איוב: עד מתי תדבר את כל הדברים האלה? עד מתי תמשיך להשמיע מילים בעוצמה וברוגז? האם ייתכן שאלוהים לא ישפוט בצדק?
- לדעת בלדד, בניו ובנותיו של איוב הומתו כיוון שחטאו. אבל גורל איוב אינו חייב להיות כגורל בניו, משום שאלוהים שופט כל אדם על פי מעשיו. בלדד מציע לאיוב לחזור בתשובה כדי שאלוהים ירחם עליו.
- כדי להוכיח, שדרכי האל צודקות תמיד, בלדד מסתמך על שני דברים: ניסיונם של הדורות הקודמים והתבוננות בטבע.
- בלדד מייעץ לאיוב ללמוד מניסיונם של האבות, מפני שחיי האדם קצרים וחולפים מהר, כמו צל, כאילו נולדנו אתמול ואין לנו מספיק ידע.
- בלדד מחזק את טענתו באמצעות שלוש דוגמאות מחיי הטבע:

(1) צמח הגומא - הצלחתו הזמנית של הרשע דומה לחייו הקצרים של צמח הגומא, אם יוציאו אותו ממי הביצה.

(2) קורי העכביש - הרשע אינו בוטח באלוהים אלא בדברים שאינם אמיתיים, שיתמוטטו כהרף עין כשיזדקק להם, כמו קורי עכביש.

(3) העץ - הצדיק נמשל לעץ ששתול על מים ולעולם אינו מתייבש. גם אם יעקרו אותו ממקומו, העץ יינטע שוב ויצמח מחדש במקום אחר. או: הצלחת הרשע היא זמנית. מפלתו תבוא פתאום והוא ייעקר ממקומו.

- בלדד מסיים את דבריו בנחמה לאיוב: אלוהים אינו עזב את הצדיקים ואינו תומך ברשעים. מכאן שאלוהים לא יעזוב את איוב, ועתידו של איוב עוד יהיה מבורך ומאושר.

שאלות:

1. קראו **איוב**, ח, 1-7.

א. מה תפיסת הגמול העולה מדברי בלדד? בססו את תשובתכם על הכתוב.

ב. (1) קראו פסוק 4, ואת פירושו של רש"י לפסוק זה:

> "**וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד פִּשְׁעָם**" – על ידי פשעם. (הפשע) הוא נעשה שליח להובילם.

כיצד מסביר רש"י את הביטוי "**וַיְשַׁלְּחֵם בְּיַד פִּשְׁעָם**"?

(2) קראו את פירושו של מצודת דוד לפסוק 4.

"אִם בָּנֶיךָ" – אין הדברים באים במקרה כי אם בהשגחה, כי כאשר בניך חטאו בעשותם משתה... המביא לידי קלות ראש, הנה אז גֵּרְשָׁם מן העולם במקום פשעם. כי בבית המשתה מתו – במקום הרֶשַׁע שם המשפט.

מדוע מתו בני איוב, על פי פירושו של מצודת דוד, ועל פי איזה עקרון גמול נגזר עונשם?

ג. קראו **משלי**, י, 3, 7.
במה דומה הרעיון המובע בפסוקים אלה לרעיון המרכזי בדברי בלדד בפרק ח פס' 1-7?

2. קראו **איוב**, ח, 3-9.

א. קראו פסוק 6: "**אִם זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה כִּי עַתָּה יָעִיר עָלֶיךָ וְשִׁלַּם נְוַת צִדְקֶךָ**".
קראו את דעות הפרשנים שלפניכם. כיצד מפרש כל אחד מהם את הביטוי "**וְשִׁלַּם נְוַת צִדְקֶךָ**"?

רש"י: "וְשִׁלַּם נְוַת צִדְקֶךָ"– ויעשה את נוות צדקך שלם ותמים.
רלב"ג: "וְשִׁלַּם" – יעמיד בשלום. "**נְוַת צִדְקֶךָ**" – רוצה לומר נפשך, כי הנפש היא נוות הצדק ומשכנו.

ב. קראו פס' 3, 8. בפסוקים אלה נזכרות שאלות.
(1) מיהו השואל בכל פסוק, ומיהו הנשאל?
(2) מה תוכן השאלה בכל פסוק, ומה מטרתה?

ג. קראו פס' 8-9. מה הקשר בין פס' 8 לפס' 9? נמקו את תשובתכם.

3. קראו **איוב**, ח, 11-19.

א. קראו פסוקים 11-15. בפסוקים אלה נזכרים שני משלים.
(1) מה משותף לשני המשלים?
(2) בחרו <u>אחד</u> מן המשלים, והסבירו מהו המשל ומהו הנמשל.

ב. קראו פס' 19. את המשפט "**וּמֵעָפָר אַחֵר יִצְמָחוּ**" ניתן להבין כמתאר את גורל הצדיק או את גורל הרשע. הסבירו את המשפט לפי <u>כל אחת</u> משתי דרכים.

ג. קראו פס' 20, וכן פס' 3. מה הקשר בין שני הפסוקים? נמקו את תשובתכם.